

Lietuvos Respublikos Seimo nacionalinio
saugumo ir gynybos komitetui

2026 m. kovo 24 d., Nr. 26-042ER

DĖL NACIONALINIO SAUGUMO STRATEGIJOS PAKEITIMO PROJEKTO NR. XVP-1253

Gerbiami Komiteto nariai,

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – „LVK“), vienijanti didžiausias Lietuvos verslo organizacijas ir įmones, vertina Nacionalinio saugumo strategiją kaip vieną svarbiausių valstybės strateginių dokumentų, turintį esminę reikšmę ne tik valstybės saugumo politikos formavimui, bet ir ilgalaikiam ekonomikos stabilumui, investicinei aplinkai bei verslo veiklos tęstinumui užtikrinti. Atsižvelgdama į Seime svarstomą Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo dėl Nacionalinio saugumo strategijos pakeitimo projektą Nr. XVP-1253 (toliau – „Projektas“), LVK palaiko Nacionalinio saugumo strategijos kryptį stiprinti valstybės atsparumą, visuotinės gynybos principų įgyvendinimą bei viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą.

Šiuo raštu LVK atkreipia Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto (toliau – „Komiteto“) dėmesį į būtinybę tikslinti Projekto III skyriaus dalies „Parama ginkluotai gynybai ir valstybės atsparumas“ 37–38 punktus, siekiant didesnio teisinio aiškumo ir nuoseklumo. Pabrėžtina, kad LVK siūlomi pakeitimai nekeičia Nacionalinės saugumo strategijos tikslų ar ambicijos, nemažina verslo ar visuomenės vaidmens, bet tikslina atsakomybės paskirstymą, kad jis būtų aiškus ir įgyvendinamas praktikoje. LVK vertinimu, Projekto 37 punkte nėra įvardinamas joks institucinės atsakomybės subjektas, o Projekto 38 punkte vartojama bendrinė formuluotė „valstybės ir visuomenės atsparumo stiprinimo uždaviniai“ nepakankamai tiksliai apibrėžia, kas atsakingas už šių uždavinių įgyvendinimą. Dėl to gali kilti neaiškumų tiek teisiniu, tiek praktinio įgyvendinimo požiūriu. Atsižvelgdama į tai, LVK siūlo: 1) papildyti Projekto 37 punktą, numatant, kad valstybės ir savivaldybių institucijos yra atsakingos užtikrinti valstybės ir visuomenės atsparumo buvimą veikiančia socialine norma, ir atitinkamai 2) patikslinti Projekto 38 punktą, aiškiai pažymint, kad jame išvardyti valstybės ir visuomenės atsparumo stiprinimo uždaviniai yra priskiriami valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencijai.

LVK vertinimu, nuoseklus atsakomybės subjektų įvardinimas yra svarbus ne tik teisiniu, bet ir praktiniu požiūriu – tai sudarytų prielaidas efektyvesniam valstybės institucijų veiklos koordinavimui, aiškesniam funkcijų paskirstymui bei didesniai visos nacionalinio saugumo sistemos veiksmingumui.

LVK tikisi, kad pateikti siūlymai bus aptarti planuojamų Komiteto klausymų metu bei jiems bus pritariama Projekto svarstymo procese.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Priedas Nr. 1 – LVK siūlymai dėl Projekto 37–38 punktų tobulinimo.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Emilis Ruželė, el.p. emilis@lvk.lt, mob. +37069957133.

Priedas Nr. 1

Žemiau pateikiami du (2) siūlymai 37–38 punktų tobulinimui.

1. Siūloma pakeisti 37 punktą ir jį išdėstyti taip:

„37. Nuolat stiprinamas valstybės ir visuomenės atsparumas sumažina priešiško jėgų galimybes daryti neigiamą poveikį valstybei ir visuomenei bei sukuria tvirtesnį pagrindą tvariam valstybės vystymuisi. Papildydamas civilinės gynybos kūrimą, stiprėjantis valstybės ir visuomenės atsparumas taip pat užtikrins pasirengimą atremti visus pavojus ir grėsmes ir teikti paramą ginkluotai valstybės gynybai. Valstybės ir visuomenės atsparumo stiprinimas yra nuolatinis procesas, turintis apimti visas valstybės gyvenimo sritis, taip **valstybės ir savivaldybių institucijoms** užtikrinant valstybės ir visuomenės atsparumo buvimą veikiančia socialine norma.“

2. Siūloma pakeisti 38 punktą ir jį išdėstyti taip:

„38. **Valstybės ir savivaldybių institucijų uždaviniai stiprinant** valstybės ir visuomenės atsparumą ~~stiprinimo uždaviniai:~~

38.1. užtikrinti valstybės politinį atsparumą:

38.1.1. stiprinti demokratijos institutus ir politinių procesų skaidrumo bei atsparumo priešiško įtakai užtikrinimo mechanizmus;

38.1.2. plėtoti valstybės institucijų ir įstaigų gebėjimus vykdyti kryptingą kovą su dezinformacija ir manipuliavimu informacija, siekiant užtikrinti koordinuotą informacinės aplinkos stebėjimą, analizę, vertinimą ir operatyvų perspėjimą bei savalaikį reagavimą į informacinius incidentus;

38.1.3. stiprinti visuomenės atsparumą dezinformacijai ir kitoms informacinėms grėsmėms, tobulinant švietimo sistemą, plėtojant kultūros paslaugas ir kultūrą pasitelkiant kaip minkštąją galią, ugdant kritinį mąstymą ir vykdant koordinuotas žiniasklaidos, medijų ir informacinio raštingumo programas bei strateginės komunikacijos kampanijas, stiprinti viešojo, privataus, mokslo ir nevyriausybinių sektorių, šalies regionų, tautinių mažumų bendradarbiavimą;

38.1.4. užtikrinti sąlygas žiniasklaidos veiklos gyvybingumui, nepriklausomumui, skaidrumui ir pliuralizmui, taip pat ir per subalansuotą ir nuoseklią valstybės paramos bei mokesčių politiką;

38.1.5. užtikrinti korupcijos kontrolę ir prevenciją, kuriant korupcijai atsparią aplinką valstybėje, apsaugant valstybės interesus nuo galimos korupcijos įtakos, atskleidžiant korupcines schemas, užkertant kelią jų susidarymui bei grėsmę nacionaliniam saugumui keliančių išorės jėgų veikimui prieš valstybę pasitelkiant tokias schemas, valstybės užvaldymui korupciniais būdais, formuojant valstybės institucijų ir įstaigų, verslo ir visuomenės antikorpines nuostatas ir didinant jų antikorpines kompetencijas;

38.2. užtikrinti valstybės ekonominį saugumą ir atsparumą:

38.2.1. plėtoti ir veiksmingai taikyti nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių investicijų ir sandorių kontrolės sistemą, užtikrinant, kad investicijos į šiuos sektorius, objektus ir jų apsaugos zonas būtų leidžiamos tik tiems investuotojams, kurie atitinka Lietuvos Respublikos pasirinktus europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus bei kurių patikimumas įvertintas taikant nacionalinį patikros mechanizmą, taip pat parengti ir įgyvendinti priemonių sistemą, kuri skatintų Lietuvos Respublikos verslo subjektus nukreipti savo bendradarbiavimo ryšius nuo autoritarinių valstybių į šalį, besilaikančią demokratinę vertybę, bei siekti, kad kitos ES šalys neįsileistų nesaugių investicijų, galinčių daryti tiesioginę įtaką Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui;

38.2.2. skatinti darnią ir konkurencingą Lietuvos Respublikos susisiekimo sektoriaus plėtrą, plėtoti susisiekimo sektoriaus ir karinio mobilumo infrastruktūrą, atitinkančią ekonominio saugumo tikslus, didinti jos apsaugą nuo hibridinių ir fizinių grėsmių bei užtikrinti jos veiklos tęstinumą, pritaikyti esamą visų rūšių transporto infrastruktūrą karinio mobilumo poreikiams, spartinti integraciją į ES sistemas, atsisakant nedraugiškose trečiojoje šalyse gaminamų technologijų;

38.2.3. atsižvelgiant į nacionalinio saugumo interesus, nacionalinėmis ir tarptautinėmis priemonėmis siekti Lietuvos Respublikos eksporto geografijos plėtros, didinti dalyvavimą pasaulinėse vertės grandinėse, užtikrinti tiekimo grandinių atsparumą;

38.2.4. atsižvelgiant į nacionalinio saugumo interesus, stiprinti karinės įrangos, dvejopo naudojimo prekių importo ir aukštųjų technologijų eksporto ir tranzito kontrolę tobulinant teisės aktus ir didinant šią kontrolę atliekančių Lietuvos Respublikos institucijų pajėgumus ir gebėjimus, siekiant vieningesnės ir efektyvesnės karinės įrangos ir dvejopo naudojimo prekių kontrolės ES lygiu ir daugiašaliais eksporto kontrolės formatais, kuriuose dalyvauja Lietuvos Respublika, taip pat gerinti verslo bendruomenės gebėjimus užtikrinti atitiktį reikalavimams;

38.2.5. stiprinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos savarankiškumą, patikimumą ir atsparumą, visų pirma didinant vietinės elektros generacijos apimtį ir užtikrinant galimybes Lietuvai savarankiškai apsirūpinti elektra, toliau plėtojant energijos tinklus, rezervinius ir balansavimo pajėgumus, reikalingus energetikos sistemai veikti savarankiškai, stiprinant ypatingos svarbos energetikos infrastruktūros apsaugą nuo hibridinių ir fizinių grėsmių bei užtikrinant jos veiklos tęstinumą;

38.2.6. užtikrinti kuo spartesnę visapusišką Lietuvos Respublikos integraciją į ES energetikos sistemas, skatinti energijos šaltinių tiekimo diversifikavimą ir darnią bei konkurencingą energetikos sektoriaus plėtrą, išlaikant strateginę nepriklausomybę nuo energijos išteklių ir energijos importo iš Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos;

38.2.7. išlaikyti valstybės naftos ir naftos produktų atsargas bei rezervines atsargas, siekiant užtikrinti tiek valstybės, tiek sąjungininkų apsirūpinimą energijos ištekliais ir energija kritinėse situacijose;

38.2.8. sudaryti sąlygas ir skatinti atspaus ir konkurencingo žemės ir maisto ūkio kūrimąsi, užtikrinant apsirūpinimą savo gamybos maisto ištekliais, naudojant vietines žaliavas;

38.2.9. stiprinti bendradarbiavimą su Baltijos jūros regiono valstybėmis, plėtojant koordinuotus veiksmus ir didinant bendrus pajėgumus sausumos ir jūroje esančios ypatingos svarbos infrastruktūros apsaugai, stebėsenai bei atsparumo užtikrinimui, siekiant užkirsti kelią augančioms fizinėms, kibernetinėms ir hibridinėms grėsmėms;

38.2.10. sukurti ir įgyvendinti mokslinių tyrimų saugumo gaires, siekiant užtikrinti žinių, mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų saugumą, skatinti akademinę ir verslo bendruomenės diegti vidinės kontrolės sistemas, kurios leistų iš anksto identifikuoti potencialias tarptautinio bendradarbiavimo grėsmes;

38.2.11. skatinti technologijų, ypač pažangiųjų technologijų, plėtrą Lietuvoje, sukuriant veiksmingą ir nuoseklią paramos sistemą, stiprinti bendradarbiavimą su bendramintėmis šalimis vystant šias technologijas;

38.2.12. skatinti kvalifikuotos darbo jėgos ugdymą, pritraukimą ir išlaikymą;

38.3. užtikrinti kibernetinį saugumą ir saugią skaitmenizacijos plėtrą:

38.3.1. plėtoti kibernetinio saugumo pajėgumus, siekiant užtikrinti kibernetinio saugumo valdymo sistemos, kibernetinio saugumo rizikų, kibernetinių incidentų, veiklos tęstinumo valdymo mechanizmų veikimą, taip pat nepertraukiamą ypatingos svarbos infrastruktūros veikimą krizių atveju;

38.3.2. užtikrinti, kad valstybės skaitmeninimas, vykdant duomenų atvėrimo, skaitmeninės infrastruktūros, elektroninių paslaugų, skaitmeninio turinio ar duomenų kūrimo, plėtros ir kitas skaitmeninimo iniciatyvas, ypač apimančias naujų technologijų, tokių kaip dirbtinio intelekto, daiktų interneto, postkvantinės kriptografijos, debesijos, naujos kartos ryšio, panaudojimą, būtų vykdomas laikantis aukščiausių kibernetinio saugumo ir atsparumo standartų ir atitiktų nacionalinio saugumo interesus;

38.3.3. sudaryti sąlygas valstybei ir visuomenei saugiai naudotis informacinių ir ryšio technologijų paslaugomis, prekėmis bei siūlomais produktais, užtikrinti nepertraukiamą elektroninių ryšių paslaugų tiekimą krizės ar karo atveju bei tik patikimų gamintojų įrangos naudojimą ypatingos svarbos infrastruktūroje per tiekimo grandinių saugumo stiprinimą, informacinių ir ryšio technologijų paslaugų ir produktų sertifikavimą, pažeidžiamumo valdymą ir efektyvius priežiūros mechanizmus;

38.3.4. didinti visuomenės informuotumą, skatinti švietimą ir mokymą kibernetinio saugumo klausimais, diegti kibernetinės higienos pagrindus ir kibernetinio saugumo ir atsakingo dirbtinio intelekto naudojimo kultūrą per viešojo, privataus, nevyriausybinių ir mokslo sektorių bendradarbiavimą;

38.3.5. kurti inovatyvius kibernetinio saugumo sprendimus, kurie didintų tinklų infrastruktūros bei informacinių ir ryšio technologijų patikimumą, kokybę ir atsparumą, standartizuotų, pritaikytų ir integruotų esamus

sprendimus naujai iškilusiems iššūkiams spręsti per akademinį ir mokslinių tyrimų institucijų rėmimą, skatinimą bei viešo ir privataus sektorių bendradarbiavimą;

38.4. įgyvendinti gimstamumo skatinimo ir šeimos politiką, pagrįstą kompleksiniais ir ilgalaikiais sprendimais;

38.5. ugdyti visuomenės savisaugos, sveikos gyvensenos ir fizinio pasirengimo kultūrą, pilietinį ir patriotinį sąmoningumą, psichologinį atsparumą, valstybę ginti pasiryžusius asmenis ir jų valią gintis, ugdyti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje turinčių kitų šalių piliečių ryšį su Lietuvos valstybe, įtraukiant pilietiškumą ir patriotiškumą ugdančias nevyriausybinės organizacijas, plečiant pilietiškumo ir gynybos įgūdžių mokymą, stiprinant visuomenės pasirengimą suteikti būtinąją ir pirmąją medicininę pagalbą, savisaugos kompetencijų, fizinio pasirengimo ir psichologinio atsparumo ugdymą šalies bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, aukštosiose mokyklose ir įgyvendinant pilietinio pasipriešinimo programas visoms visuomenės grupėms, kuriant gyvybingą pilietinę visuomenę;

38.6. skatinti Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų grįžimą ar atvykimą į Lietuvos Respubliką ir užtikrinti sklandžią jų reintegraciją;

38.7. didinti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje turinčių kitų valstybių piliečių integracijos į šalies visuomenę ir kultūrinę bei kalbinę aplinką galimybes;

38.8. plėtoti bendradarbiavimą NATO, ES ir daugiašaliais formatais kovoje su hibridinėmis grėsmėmis, įskaitant kibernetinio saugumo ir kovos su dezinformacija srityje, siekiant ne tik stiprinti Lietuvos Respublikos gebėjimus bei pajėgumus šioje srityje, bet ir panaudoti turimas žinias bei kompetencijas kolektyvinio euroatlantinės bendruomenės saugumo labui;

38.9. įgyvendinti terorizmo, ekstremizmo ir radikalizacijos prevenciją, stiprinant nacionalinius pajėgumus šioms veikloms užkardyti ir reaguoti į teroro aktus, įgyvendinant radikalizavimosi, teroristų verbavimo, terorizmo ir smurtinio ekstremizmo propagandos prevencines priemones, tobulinant tarpinstitucinį terorizmo ar smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kontrolės koordinavimo mechanizmą ir keitimąsi informacija, didinant visuomenės atsparumą radikalizmo ir ekstremizmo sklaidai;

38.10. efektyviai kovoti su organizuoto nusikalstamumo apraiškomis ir stiprinti valstybės finansų sistemos apsaugą, ypač kovą su pinigų plovimu, pasitelkiant naujas technologijas bei inovatyvius veikimo metodus, vadovaujantis pinigų sekimo principu, įgyvendinant galimų grėsmių prevencijos ir rizikos mažinimo priemones, plėtojant nacionalinio lygmens teisės saugos sistemą, kriminalinės ir finansinės žvalgybos pajėgumus, gebėjimus kovoti su organizuotomis nusikalstamomis grupėmis, randant ir paimant nusikalstamu būdu įgytą turtą, plėtojant teisės saugos galimybes greitai, veiksmingai ir teisėtai gauti duomenis, kurie gali būti naudojami kaip įrodymai tiriant nusikalstamas veikas ir (ar) nusikalstamumo grėsmėms vertinti, užtikrinant efektyvų tarptautiniu mastu veikiančių organizuotų grupių daromų nusikaltimų finansų sistemai ir ES finansiniams interesams, sukčiavimo kibernetinėje erdvėje užkardymą, atskleidimą ir tyrimą;

38.11. skatinti mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo ir gynybos srityje, plėtoti viešojo, mokslo, privataus ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą.“